

Blade af den sociale Bevægelses nyeste Historie.

II.

Dr. E. Dühring og hans Venner Socialisterne.

Ilfjor, dengang da Dr. Dühring «removedes», blev der baade i den socialdemokratiske og i den ikke-socialdemokratiske Lejr gjort megen Støj over denne Filosof-Nationaløkonoms formentlige «Overgang til Socialdemokratiet», — og blev han i den Anledning feteret af det ene Parti, saa blev han af det modstaaende taget under en mindre blid Behandling. Imidlertid kunde man have sagt sig selv, at hvis han virkelig havde meldt sig ind i det socialdemokratiske Parti, saa vilde der dog ikke løbe meget Vand i Stranden, inden han atter meldte sig ud. Det at leve i længere Tid paa en god Fod med de socialdemokratiske Matadorer, er som bekjendt et Kunststykke, som kun et Mindretal formaar at udføre. Og er et længere Samliv med Førerne, hvis Selskab i ethvert Fald er noget blandet, i Almindelighed temmeligt vanskeligt, saa maatte det være særligt vanskeligt for en Mand med Dr. Dührings biliøse Sind og stive, umedgjærlige Karakter. Det varede da heller ikke ret længe med Venskabet; og det hed sig, inden mange Uger vare gaaede, at D. atter havde «sagt sig løs» fra det socialdemokratiske Parti. Men i en Er-

klæring, som han offentliggjorde i Slutningen af forrige Aar, udtaler han, at dette Rygte er og maa være usandt, allerede af den Grund at han «aldrig har tilhørt noget politisk eller økonomisk Parti, altsaa heller ikke det socialdemokratiske». Det er aldrig faldet ham ind at lade sin «selvstændige Tænken og Forsken blive afhængig af Partihensyn. Men allerede for flere Aar siden var det,» skriver han, «netop Professorerne, der yndede at lade det se ud, som om jeg var socialdemokratisk Agitator, fordi de saaledes haabede sikrest at berøve mig Tilhørere paa Universitetet. I tidligere Tider forsøgte de at hjælpe sig med den Historie, at jeg som Lærer skulde være upraktisk og for høj for Studenterne. Da Faktum gjendrev denne Snak, malede de Socialdemokratiet paa Væggen. Dengang da jeg fordreves fra Universitetet, kom det paa Væggen malede virkeligt frem. Studenterbevægelsen var rigtignok allerede i Gang, men netop derfor slog en Del af Socialdemokratiet til for at benytte Lejligheden efter sin, ikke efter min, Opfattelse, og ikke saa meget for Videnskabens Frihed, som for Partiets politiske Agitationsøjemed. Øjeblikket var desuden heldigt: en Millionær havde givet Socialdemokratiet Midler til et Tidsskrift og til Stiftelsen af et saakaldt frit Universitet. . . . Men foruden Penge-Millionæren, maatte der have en aandelig Kapitalist: paa mit Navn skulde Forretningen bringes i Gang. Jeg nægtede imidlertid enhver Medvirken, fordi jeg ønskede at bevare mine videnskabelige Anskuelsers Frihed, og fordi jeg vidste, at Lederne slet ingen Interesse havde for mine videnskabelige Bestræbelser, men kun agtede at exploitere mig. . . . Ogsaa Ledere af protektionistiske Organer meldte sig for at vinde mig for deres Partitjeneste. Jeg afslog alle Tilbud. Naar jeg nu skjældes ud i socialdemokratiske

og protektionistiske Organer, saa er det kun et Vidnesbyrd om min Uafhængighed, hvorom ogsaa min øvrige Optræden for Videnskabens og Dannelsens Forbedring vidner».

Men det blev ikke ved denne Erklæring. D. havde, allerede fra ældre Tider af, en Regning at opgjøre med den «Afsart af Sociálisme, der for Tiden er herskende i Tyskland», med den marxistiske. En af denne Retnings mest ansete Forkæmpere, Fr. Engels, havde ifjor i en længere Række Artikler rettet et voldsomt Angreb paa Dühring og hans «Omvæltning af den politiske Økonomi». Engels søgte med stor Grundighed at dokumentere Tilstedeværelsen af forskellige Misligheder i Dührings nationaløkonomiske Skrifter. Han beskyldte endog D. for ligefrem at have plagieret Marx. Den dühringske «Besiddelsesrente»-Theori adskilte sig fra den marxske «Merværdi»-Theori kun ved en unøjagtig Affattelse. Ja Engels gaar endog saa vidt at paastaa, at det paafaldende Rabalder, D. gjør i sin «Kritische Geschichte der Nationalökonomie» i Anledning af Marx's «Das Kapital» og navnlig dennes Merværdi-Theori, — ikke er Andet end Krigspuds, snedige Manøvrer, hvis Formaal er at dække den grove Maade, hvorpaa D. i et andet af sine Værker, «Kursus der Nationalökonomie», har plagieret Marx. D. har, paastaar Engels, god Grund til at skræmme Folk fra at læse «Das Kapital»! «Den Venus, som denne tro Eckart advarer den tyske Ungdom imod, har han i Stilhed bragt i Sikkerhed ud af Marx's Enemærker — til eget Brug».

Det var unægteligt drøje Beskyldninger. Man forstaar, at Dühring nok kunde føle Lyst til ved Lejlighed at give Marx og «dennes Haandlanger, Hr. Engels,» Svar paa Tiltale. Svaret kom i et Foredrag, D. for et Par

Maaneder siden holdt i Berlin over «den marxistiske Socialisme». D. skildrer det autokratiske Regimente, Marx fører. Naar man véd, hvad Hr. Marx er og var, saa véd man ogsaa, hvad det larmende socialistiske Slæng i Tyskland vil og véd, eller rettere: ikke véd. Marx har spillet en virkelig og en blot tilsyneladende Rolle: For det Første har han været Hovedintriganten i den internationale Arbejderforening. For det Andet har han ønsket som et Tilbehør til denne Forretning at give sig Udseende af at være en social Videnskabsbefordrer, og et mystifikatorisk Brudstykke af en Bog skal hjælpe ham hertil. Hvordan er Hr. Marx kommen til sin saakaldte Videnskab? I Fyrerne levede han i Rinprovinsen som en almindelig oppositionel Journalist, der kun udmærkede sig ved nogen Frækhed; men principmæssigt at forfølge noget klart Bestemt var han ganske ude af Stand til. Saa leverede han kort før Februarrevolutionen, altsaa for 30 Aar siden, i Forening med sin Haandlanger, Hr. Engels — en Fabrikant, der fra sin Højde har set ned paa sine Arbejdere — et saakaldt «kommunistisk Manifest». I denne umodne Smule Afhandling var der foruden forvirrede Ufordøjeligheder ikke andet Forstaaeligt at finde end en urimelig Fordring om ligefrem Ophævelse af Privatejendom og Arveret. Herved holder Marx endnu fast. Han har i de 30 Aar ikke udviklet sig, om han end har fejet noget lærd Kram sammen, skrevet i Aviserne og trængt sig ind paa Internationale, først som Fadder, sidst som Bedemand, da han hellere selv vilde føre Barnet til Graven end tillade andre Faddere, som Bakunin, at forrette denne Tjeneste. Hans Lærere i Videnskab danne en besynderlig Treenighed: Moses, Hegel og Ricardo. Hos den Første har han hentet den jødiske Jubelaarskommunisme; hos den Anden det

mystisk filosofiske Kavdervælsk, der benyttes for dialektisk at komme til Jubelaarets verdenshistoriske Konstruktion; og hos Ricardo, som han har søgt at hegelisere, har han hentet nogle Stumper, der skulle give ham (Marx) Udseende af at være i Besiddelse af en nationaløkonomisk Dannelse, som han i Virkeligheden mangler. Man kunde sige, at han har misforstaaet dem alle Tre, naar det overhovedet ved Misforstaaelser havde været muligt at fordærve Noget i den hegelske Mangel paa Forstaaen. Den marxske Socialisme er: uretfærdig, umoralsk, frihedsødelæggende, — med disse Ord resumerede D. sine Udviklinger.

Den marxske Socialisme er et Vrægebillede; men det Samme — siger D. i et følgende Foredrag — gjælder om Professorsocialismen, — en Levning af det, der for nogle Aar siden paadrog sig Spottenavnet Kathedersocialisme, og som nu efter at være sammensmeltet med Manchestervæsenet selv har beseglet sin Fiasko. Schäffle, der som Tübinger- og Wiener-Professor var saa uheldig, og som efter at have været Medlem af det fevdal-aristokratiske Ministerium Hohenwart ogsaa i Østrig havde udspilt sin Rolle, har ikke kunnet modstaa Lysten til at ophjælpe sin Forfængelighed ved en indbringende Koketteren med den marxske Socialisme. For et Aarstid siden offentliggjorde han en Brochure («Quintessenz des Socialismus»), i hvilken han komplimenterer Hr. Marx, og lader som, om han fandt den nuherskende tyske Socialisme forenelig med de saakaldt kristeligt og fevtalt farvede Anskuelse, som han selv paa den mest reaktionære Maade bringer frem imod den sunde og exakte Nationaløkonomi. Naturligvis spekulerede Schäffle, da han udgav sin Brochure, i at det marxske Coteri ved at gjøre Reklame skulde hjælpe ham til den Berømmelse, som hans

jesuitiske og forvirrede Bøger, i hvilke han væsenligt repræsenterer det fevdale Element og de middelalderlige Rester imod det moderne borgerlige og industrielle Element, ikke have indbragt ham. Og de socialdemokratiske Blade have virkelig næsten daglig gjort Reklame for hans Brochure og med Iver kolporteret den. I høj Grad komisk er det da at se, at Schäfte i dette Skrift paa en fin Maade lader de Reaktionære blandt sine Læsere forstaa, at den marx'ske Socialismes Principer slet ikke i Fremtiden ville føre den almindelige Valgret med sig, men tværtimod ville føre til en korporativ Stænder-Inddeling af Samfundet. Saaledes skulde der altsaa være et Valgslægtskab mellem Middelalderen og det marx'ske Jubelaar, og naar den saakaldt kristelige og moralske og ostensibelt konservative Ex-Professor og Ex-Minister og Medarbejder af den ny-stiftede kirkelige «Statsocialist» føler sig hjemme, naar han er sammen med det marx'ske Socialistfirma, saa er det betegnende og viser, at i Socialdemokratiets nuværende Virkemaade har det virkelig Reaktionære stort Spillerum. Naturligvis er Professorsocialismen væsenlig Anti-Socialisme; den koketterer kun; men i ét Punkt er den dog virkelig i Overensstemmelse med Marxismen: ogsaa den sværmer for Politistaten. I Nationaløkonomiens forsømte Tilstand, i Universitets- og Dannelsesforholdenes Ynkelihood maa Forklaringen til Professorsocialismen søges. Af den universitære Pietist- og Hykler-Økonomi er Schäfte et Skud. —

Saadan hugger Dühring Socialister og Socialdemokrater, Kathedersocialister og Manchestermænd, Beskyttelsesmænd og Frihandelsmænd ned for Fode. I Live bliver kun En: Dr. Dühring og hans «ægte» Nationaløkonomi eller, om man vil, «ægte» Socialisme». Men nu paastaar,

som vi saa, Fr. Engels, at det Eneste, der duer i denne, er det, Dühring har stjaalet hos Marx; — hvad han har sat til af sig selv, er forkert. Det er maaske lidt for strængt; men sikkert er det, at det Negative ligger bedre end det Positive for Dühring. Han er en dygtig Polemiker og Kritiker, og hans Foredrag, hvis Form dog af og til overskrider det Passendes Grænser, ere blevne hørte med Interesse. Med særlig Fornøjelse har man hørt ham gaa løs paa Marx og hans «Arbejderbibel», — denne Bog, som man forlanger, at det socialdemokratiske Publikum, der ellers ikke maa «tro», skal tro paa; thi ligesaa lidt som den anden Bibel kan denne forstås af enfoldige Arbejdere, — men: «det behøver de heller ikke». Det ene Fornødne er: Troen paa Karl Marx, «Avtokraten, Overpolitimesteren, Overcensoren og Overpræsten».

A. P.
